

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/23-16474
Otsuse kuupäev 31.05.2024
Komisjoni koosseis Aase Sammelselg

Tarbija
Kaupleja Levikom Eesti OÜ (12678473)

Tarbija nõue Kohustuse puudumise tuvastamine (tagasiulatuvalt esitatud renditasu arvete tühistamine)

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. Tuvastada, et Levikom Eesti OÜ-l ei ole pärast 5.juunit 2023 tekkinud tarbija vastu tootelepingust nr 302931 lepingu täitmise nõuet, sh tasunõuet lepingus märgitud terminalseadmete rendi eest.
3. Kauplejal teatada tarbijale nõuete puudumisest 5 päeva jooksul arvates otsuse saamisest.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast teatama kirjalikult Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Pooled sõlmisid 26.septembril 2018 kaupleja poolt ettevalmistatud tingimustel kirjalikus vormis kliendilepingu 302931, mis on raamlepinguks kaupleja teenuste osutamisel ja/või kaupade ostmisel. Samal kuupäevaga on vormistatud tooteleping nr 302931, millega kaupleja võttis endale kohustuse osutada tarbijale Harjumaal, Rae vallas, Järvekülas tarbija liitepunkti kaudu sideteenuseid, sh interneti püsiühendus + TV, kodunet 50/20 + TV Priima ja Levi TV lisavaatajakoht ning anda tarbija kasutusse teenuste osutamiseks vajalikud vastuvõtuseadmed LHG5 (sn : 81800836D222), Mikrotik RB2011UiAS (sn : 6F4D052C491E), MAG322 (sn : 022018N069519) ja MAG322 (sn : 022018N068776).

1.juuni 2022 kirjaga teatas kaupleja, et loeb liitumislepingu lõppenuks alates 5.juunist 2022, millisest ajast hakkab tarbijale teenust osutama Rednet OÜ; teenuse osutamise üleminek toimub sujuvalt ilma tehniliste katkestusteta. Pärast 5.juunit 2022 lõppes kauplejapoolne teenuse osutamine, sh tarbijale üleantud seadme kasutamine; kaupleja ei andnud tarbijale mingeid täiendavaid juhiseid ega esitanud ka igakuiseid arveid.

3.oktoobril 2023 sai tarbija OÜ-lt Levicom teate (meeldetuletuskirja), mille järgi oli tarbijal 1.oktoobri 2023 seisuga kogunenud seadmete rendi võlgnevus (periood juuni 2022 kuni september 2023) kaupleja ees kogusummas 174,02 eurot; menetluse kestel teatas kaupleja nõudest summas 184,46 eurot. Tarbija vaidles nõudele vastu põhjendusega, et leping on lõppenud ja kaupleja teenust ei osuta. Järgnenud kirjavahetuses pooled kokkuleppele ei jõudnud.

Tarbija tagastas kauplejale seadmed 15.novembril 2023; kaupleja kinnitas seadmete saamist 16.novembril 2023.

Tarbija leiab, et tal puudub alates 6.juunist 2022 kaupleja ees rendi tasumise kohustus ning palub kohustada kauplejat tühistama tagasiulatuvalt esitatud arved.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja tarbija etteheidetega ei nõustu. Kaupleja väidab, et lõpetas 1.juuni 2022 teate alusel alates 5.juunist 2023 vaid sideteenuse osutamise; tarbijale ei ole teatatud, et samast ajast lõpeb ka kliendiseadmete renditeenus.

Sideteenuse ja renditeenuse lepingud on eraldiseisvad, mida tarbija pidi järelutama ka seni esitatud arvetest. Seda kajastavad arved, millel on sideteenust ja renti kajastatud eraldi ning välja toodud arve eri ridadel; seadmete rent on Levikomil alati olnud arvetel välja toodud eraldi müügiartiklina ja eraldi hinnaga. Rendileping oli tähtjatuks ja tarbija pidi renti tasuma tähtjatu lepingu hinnakirja alusel.

Kaupleja andis klientidele teada, et teatud juhtudel on võimalik teenuse jätkumine, kuid tarbija võis vabalt valida uue teenuse pakkuja. Kaupleja seadmeid võis tarbija kasutada teiste sideteenuste pakkujate võrgus ka pärast sideteenuse lepingu lõppemist, mida tarbija ka tegi ilma kauplejale renti tasumata. Kaupleja ei saanud ESS §-s 89 lg 9 sätestatud kohustuse tõttu rendilepingut üles öelda; seda õigust sai kasutada vaid tarbija.

Kaupleja ei teadnud 1.juuni 2022 teate esitamisel, mida tarbija seadmetega teha soovib ja kas need ühilduvad uue teenusepakkuja võrguga; kaupleja eeldas, et tarbija on tutvunud kaupleja üldtingimustega, kus on selgelt kirjas, mis juhtub kui tarbija seadmeid ei tagasta või välja ei osta või kui sideteenuse leping lõpeb. Üldtingimustest ei tulene, et tarbijal on õigus seadmeid tasuta kasutada või need peale lepingu lõppemist endale jätta. Tarbijaga sõlmitud tähtjalises lepingus on seadmete rendihind seotud teenuse hinnaga; pärast lepingu tähtaja saabumist, muutus leping tähtjatuks ning arvetel kajastus kaupleja hinnakirjas ettenähtud tähtjatute lepingute rendi hind.

Kaupleja ei ole kunagi pakkunud seadmete tasuta kasutusse andmise teenust, mida tarbija pidi lepingust ja esitatud arvetest aru saama. Kaupleja majandustegevus on saneerimisel; kauplejal puudub võimalus jätta tarbija vastu nõue esitamata, kuna see kahjustaks teiste võlausaldajate huve.

Tarbija pidi 1.juuni 2022 teatest aru saama, et kaupleja lõpetas vaid sideteenuse osutamise lepingu ja pärast sideteenuse pakkuja vahetumist kuuluvad seadmed jätkuvalt kauplejale ning rendileping kehtis edasi. Mistahes muudatustest pidi tarbijat teavitama uus teenuse osutaja. Uus teenusepakkuja oli ja pidi olema teadlik, et sideteenuse osutamise üleminekuga talle, ei omanda ta Levikomi kliendiseadmeid; sellist tehingut ei toimunud. Seega ei saanud uus teenusepakkuja eeldada, et ta omandab Levikomi seadmed ning ei pea tarbijale selgitama, et seadmed on jätkuvalt kaupleja omad, va kui need on tarbija poolt välja ostetud. Enne meeldetuletuskirja saamist ei ole tarbija seadmete tagastamist pakkunud.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseseaduse (TKS) § 51 järgi lahendatakse tarbijavaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Poolte selgituste järgi põhineb vaidlusalune õigussuhe sideteenuse osutamise lepingul elektroonilise side seaduse (ESS) § 91 tähenduses. ESS 91 lg 3 järgi kohaldatakse eriseadusega reguleerimata küsimustes sellele lepingule võlaõigusseaduse sätteid.

ESS § 91 järgi toimub sideteenuse osutamine lõppkasutajale sideteenuse lepingu alusel; sideteenuse leping on liitumisleping või muu sideteenuse osutamise leping. Sideteenuse lepingu sõlmimisel ja täitmisel, samuti lepingu muutmisel ja lõpetamisel tuleb tarbijale tagada vähemalt seaduses ettenähtud õigused; seadusega võrreldes tarbija õigusi piiravad kokkulepped on tühised (ESS § 92).

Esmalt hindab komisjon kaupleja tüüptingimuste siduvust, so tüüptingimuste muutumist lepingu osaks.

VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada. Tüüptingimuste muutumist lepingu osaks peab tõendama tüüptingimuste kasutaja.

Kõnealusel juhul on kaupleja tüüptingimuste kasutamisele viidanud kirjalikult vormistatud kliendilepingus ja tootelepingus, mis on toimunud pärast teenuse aktiveerimist. Komisjonile on esitatud kaupleja poolt ettevalmistatud liitumisleping ja tooteleping, millised on vormistatud 26.septembri 2018. Tootelepingu järgi on teenus aktiveeritud 6.septembril 2018. Komisjoni hinnangul on seadmete üleandmine ja teenuse aktiveerimine võimalik vaid juhul, kui pooled on sideteenuse osutamises kokku leppinud ja kaupleja on selleks vajalikud terminalseadmed paigaldanud. Sellest järeldab komisjon, et hilisemalt 6.septembril 2018 oli leping tarbijaga suulises vormis sõlmitud.

Komisjonile ei ole esitatud tõendeid, mis tõendaks, et enne 6.septembrit 2018 või sellel kuupäeval teenuse aktiveerimisele vahetult eelneval ajal oleks kaupleja kasutatavatele tüüptingimustele piisavalt selgelt viidanud; samuti, et tarbijal oluks alust nende tingimustega

enne lepingu sõlmimist tutvuda.

Eelnevat kokku võttes ja arvestades asjaolu, et kirjalikus vormis sõlmiti lepingud tagantjärele alles pärast lepingu olulistest tingimustes kokku leppimist ja täitmise alustamist (teenuse aktiveerimist), leiab komisjon, et kaupleja ei ole enne tarbijaga lepingul põhineva suhte loomist ega selle loomise ajal kasutatavatele tüüptingimustele piisavalt selgelt viidanud ning kaupleja tüüptingimused lepingu osaks ei ole.

Komisjon hindab kõnealuste lepingute täitmisega seonduvat lähtudes eritingimustest ja seaduses selle lepinguliigi kohta sätestatust. Komisjon märgib ka, et tüüptingimustes sisalduvad, kuid seadusega vastuolus olevad tingimused on tarbijalepingus tühised; seega ei oma tüüptingimuste sisu vaidluse lahendamisel ka määravat tähendust.

Teiseks hindab komisjon kas ja kui, siis milline mõju oli poolte lepingulisele suhtele kaupleja 1.juuni 2022 teatel.

Kaupleja 1.juuni 2022 teatest on võimalik aru saada, et kaupleja luges klientidega sõlmitud liitumislepingud lõppenuks 5.juunist 2022, millisest ajast jätkab teenuse osutamist teine äriühing. Kaupleja selgitas, et tehniline üleminek toimub katkestusteta ning uue teenuse pakkujaga tuleb klientidel lepingu sõlmimiseks ise ühendust võtta.

Kaupleja selgitustest saab komisjon aru, et kaupleja käsitab 1.juuni 2022 teadet lepingu ülesütlemise teatena, millega öeldi üles vaid osa tootelepingust nr 302931, so tootelepingus sisalduv liitumisleping (sideteenuse osutamise leping). Komisjon kauplejaga ei nõustu.

Sideteenuse lepingu ülesütlemine on reguleeritud ESS §-s 100, mille lõike 2 järgi on sideettevõtjal õigus leping ilma eelneva etteteatamiseta üles öelda, kui sideteenuse osutamist on tarbijale eelnevalt piiratud seaduse § 98 lõike 1 punktide 1-3 ja 5 ettenähtud alustel ja piiramise alus ei ole ära langenud ühe kuu jooksul piirangu rakendamise aluse tekkimise päevast arvates. Osundatud seaduste järgi on kauplejal õigus leping seaduses ettenähtud korras üles öelda vaid juhul kui 1) tarbija on lepingut rikkunud, 2) kaupleja on andnud rikkumise kõrvaldamiseks tähtaja ja 3) tarbija ei ole rikkumist kõrvaldanud.

Kõnealusel juhul on kaupleja lepingu lõppenuks lugemise teate vormistanud masskirjana, so adresseerituna kõikidele Levikom Eesti OÜ klientidele. Masskiri ei saa olla sideteenuse lepingu ülesütlemise tahteavalduseks, kuivõrd adressaadita masskirjas ei ole tuginetud ega saadudki tugineda tarbijapoolsele lepingu rikkumisele.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja 1.juuni 2022 teade ei ole hinnatav lepingu ülesütlemise tahteavaldusena. Kuivõrd lepingu lõpetab üksnes õiguspärane tahteavaldus, ei ole 1.juuni 2022 teatel tarbijaga sõlmitud kliendilepingut ega ka tootelepingut lõpetavat tähendust.

Järgnevalt hindab komisjon, kas kaupleja 1.juuni 2022 teatel on tootelepingut muutev tähendus.

Kaupleja selgitustest on võimalik aru saada, et kaupleja arusaama kohaselt jäid poolte vahel alates 6.juunist 2022 kehtima seadmete renti puudutavad kokkulepped. Komisjon kauplejaga ei nõustu.

ESS § 99 järgi võib sideettevõtja ühepoolset muuta sideteenuse lepingu tingimusi, kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmistest või kui pärast sideteenuse lepingu sõlmimist muutuvad lepingu sõlmimise aluseks olnud asjaolud ja sellega kaasneb sideettevõtjal lepingu täitmise kulude oluline suurenemine (lg 1). Lisaks seaduses sätestatud võib sideettevõtja muuta sideteenuse lepingut vastavalt sideteenuse lepingus sätestatud tingimustele. Sideettevõtja ei või muuta tähtajalise kohustusega sideteenuse lepingu tasu ja sideteenuse põhiomadusi ühepoolset tarbija kahjuks sidusustähtaja jooksul, välja arvatud juhul, kui muudatus on tingitud õigusakti muutmistest või valitsusasutuse otsusest (lg 2'). Lepingu muutmise kavatsusest tuleb teavitada vähemalt üks kuu ette teatega, mis on pealkirjastatud „Lepingu muutmine” ning teates tuleb märkida muudetavad tingimused, lõppkasutaja õigus muudatustega mittenõustumise korral leping lisakuludeta üles öelda ühe kuu jooksul pärast vastava teate saamist ning tingimuste muutmise põhjus ja õiguslik alus (lg 3).

Kaupleja on 1.juuni 2022 kirja saatmist põhjendanud ettevõttesse investorite kaasamisega ja tegevuse ümberkorraldamisega, mis ei ole sideteenuse lepingu ühepoolse muutmise õigustamiseks piisav. Komisjoni ette toodud asjaoludel lasus kauplejal kohustus täita lepinguid tarbijatega kokkulepitud sidusustähtaja lõpuni; kõnealusel juhul tähtajatult.

Kaupleja ei ole esitanud komisjonile mingeid tõendeid, mis kinnitaksid kaupleja väiteid selles, et kaupleja on avaldanud tarbijale tahet muuta tootelepingut nr 302931, so lõpetada internetiteenuse osutamine ja jätkata lepingu täitmist terminalseadmete rendi osas. 1.juuni 2022 teates sellekohast teavet ei sisaldu; enne 3.oktoobri 2023 meeldetuletuskirja saatmist, ei ole kaupleja muid teateid tarbijale saatnud. Komisjon ei nõustu kauplejaga selles, et tarbija pidi ise aru saada, et rendisuhe jätkub või siis ise välja selgitama, mis saab kaupleja poolt üleantud seadmetest. Lepingu sõlmimine ja muutmine saab toimuda üksnes tahte ja selle avaldamise teel. Kuivõrd kaupleja ei ole seaduses ettenähtud viisil tarbijale lepingu muutmise kavatsusest teada andnud (tahet avaldanud), ei saa tarbijale panna kaupleja tahteavalduste äraarvamise või oletamise kohustust.

Tootelepinguga tarbija kasutusse antud seadmed on terminalseadmed, mille kasutamine on seotud sideteenuse osutamisega (ESS § 2 p 60). Kaupleja ei ole tõendanud, et oleks tarbijale lepingu sõlmimisel selgitanud, et seadmete rent ei ole seotud sideteenuse paketiga. Kaupleja ei ole selgitanud, kas tarbija kasutusse antud terminalseadmed olid kasutatavad teise sideettevõtja sidevõrgus või mitte. Samuti ei ole kaupleja teatanud tarbijale, et soovib tarbijalt terminalseadmete tagastamist või nende endale jätmise soovi korral seadmete jääkväärtuse hüvitamist.

Komisjon selgitab, et samas lepingus võivad sisalduda mitmele lepinguliigile omased tingimused; sideteenuse ja selle osutamiseks vajalike terminalseadmetega seonduva käsitlemine ühes lepingus on tavapärane ja elektroonilise side seaduse mõtte kohaselt pigem nõutav. Pooled võivad seadmetega seonduvas sõlmida eraldiseisvad lepingud, kuid kauplejal lasub tarbijalepingus lepingulise struktuuri ja loodavate õigussuhete selgitamise kohustus (TKS § 3 lg 2; ESS § 95'; VÕS § 14').

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tarbija pidi kahe eraldiseisva lepingu sõlmimise järeldama tarbijale esitatud arvete põhjal. Lepingu täitmiseks esitataval tasunõudel (arvel) hinna kujunemise lahti kirjutamine on tavapärane ja tarbijalepingutes ka üldjuhul nõutav. Sellest ei saa

aga teha järeldust, et arvele märgitud hinna komponendid viitavad eraldi lepingutele. Komisjonile on esitatud teiste hulgas kaupleja 30.aprilli 2022 arve nr 202205566, milles on rõhutatult märgitud teenuse periood (apr. 2022) ja lepingu number (302931). Järgneb kirje ühiku hindade ja koguse ning tasumisele kuuluva summa kohta. Tavalise tähelepanelikkuse juures võis iga mõistlik isik sellest järeldada, et tegemist on lepingu nr 302931 alusel esitatud arvega. Puuduvad mistahes tõendid selles, et tarbija pidi aru saama, et rendileping on sõlmitud eraldiseisvalt ja 1.juuni 2022 teatel ei ole sellele lepingule mingit mõju.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja 1.juuni 2022 teatel ei olnud lepingut muutvat tähendust. Pooled ei vaidle selles, et tarbija ei esitanud kauplejale lepingu ülesütleamise avaldust; seega olid tarbijaga sõlmitud lepingud (kliendileping ja tooteleping) jätkuvalt siduvad ja kuulusid täitmisele.

Järgnevalt hindab komisjon, kas kauplejal on tarbija suhtes lepingu täitmise nõue.

Kõnealune tooteleping kehtis määramata tähtajaga. Kaupleja ei ole alates 5.juunist 2022 tarbijaga sõlmitud tootelepingu alusel internetiteenust pakkunud ega lepingu alusel arveid esitanud. Poolte selgitustest saab komisjon aru, et leping anti üle teisele sideteenuse pakkujale ning see kehtis muutmata kujul ajani, kui leping lõpetati lepingu ülevõtja või tarbija poolt muul õiguslikul alusel või poolte kokkuleppel (komisjonile ei ole need asjaolud teada).

Käesoleva vaidluse esemeks ei ole lepingu ülevõtmisega seonduva hindamine; samuti lepingu ülevõtjaga edasiselt sõlmitud võimalike kokkulepete sisu. Tarbija õigusi ei puuduta lepingu üleandja ja ülevõtja vaheliste kokkulepete sisu ja nende täitmine. Kaupleja teatas 1.juuni 2022 kirjaga kõikidele klientidele, et teenust osutab edasiselt teine ettevõtja ja lõpetas samast ajast lepingu täitmise.

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tarbija ei võinud eeldada seadmete üleminekut teisele sideteenuse pakkujale. Kaupleja 1.juuni 2022 teate sisust ja hilisemast tegevusest (tegevusetusest) järeldab komisjon, et kaupleja tahe oli kõik lepingust tekkinud kohustused ja õigused teisele isikule üle anda. Sellise sisuga teate saamisel oleks iga samas olukorras heas usus tegutsev mõistlik isik aru saanud, et tema jaoks muutub vaid teenuse pakkuja ja lepingusse astub lepingu ülevõtja.

Tarbija oli kaupleja teate ja tegevuse põhjal õigustatud järeldama, et lepingust tekkinud kohustused tuleb edaspidi täita uuele võlausaldajale. Kaupleja lepingu täitmise nõue lõppes lepingu üleandmisega; peale lepingu üleandmist üleandjal lepingu täitmise nõuet ei teki. Komisjon nõustub tarbijaga selles, et kauplejal oli õigus nõuda osutatud teenuste eest tasu kuni 5.juunini 2022.

Selle vaidluse esemeks ei ole asjaolud, kas ja millises mahus toimus tarbija kohustuste täitmine kolmanda isiku (lepingu ülevõtja) ees. Senine lepingu pool (kaupleja) teatas lepingu üleandmisest; tarbija on lepingu ülevõtja teenust kasutanud. Sellega on täidetud VÕS §-des 179 ettenähtud eeldused. Hilisemad kokkulepped tarbija ja lepingu ülevõtja vahel ei mõjuta kaupleja õigusi.

Komisjonile teadaolevalt ei ole kaupleja enne meeldetuletuskirja saatmist esitanud tarbijale

seadmete tagastamise nõuet; seega ei ole tarbija langenud seadmete tagastamise kohustusega viivitusse ning kaupljal ei saa olla VÕS §-s 335 ettenähtud nõudeid.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja ei ole alates 6.juunist 2022 õigustatud esitama tarbijale tootelepingu 302931 alusel lepingu täitmise nõudeid, sh tasunõuet seadmete rendi eest. Tarbija avaldus seadmete kasutamise tasunõude põhjendamatuse tuvastamises on põhjendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg

/allkirjastatud digitaalselt/